

OBRAZLOŽENJE
MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA
U PRVOM POLUGODIŠTU 2013. GODINE

MAKROEKONOMSKA KRETANJA U PRVOM POLUGODIŠTU 2013. GODINE

Kretanja u prvom polugodištu 2013. godine još uvijek ne ukazuju na promjenu negativnog trenda u gospodarskoj aktivnosti, iako je u drugom tromjesečju došlo do usporavanja negativnih kretanja. Naime, bruto domaći proizvod je zabilježio realno smanjenje od 1,5% u prvom tromjesečju 2013. u usporedbi s istim razdobljem 2012., a prva procjena za drugo tromjesečje 2013. ukazuje na realni međugodišnji pad od 0,7%. Visokofrekventni pokazatelji za drugo tromjesečje 2013. pokazuju da su negativna kretanja zabilježena kod industrijske proizvodnje, građevinarstva i robne razmjene, dok su turizam i trgovina na malo zabilježili pozitivna ostvarenja. Tijekom prve polovice 2013. godine nastavljena su nepovoljna kretanja na tržištu rada, dok je inflacija usporena.

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske

	I 2013.	II 2013.	III 2013.	IV 2013.	V 2013.	VI 2013.
Bruto domaći proizvod, % godišnja promjena, realno*	-	-	-1,5	-	-	-0,7
Indeks potrošačkih cijena, % godišnja promjena	5,2	4,9	3,7	3,3	1,6	2,0
Industrijska proizvodnja, % godišnja promjena (kal.pril. indeksi)	3,5	-4,0	4,0	-0,5	-5,3	-1,5
Promet od trgovine na malo, % godišnja promjena, realno (kal.pril. indeksi)	-6,7	-3,2	-2,3	-0,5	1,2	2,7
Indeks građevinskih radova, % godišnja promjena (kal.pril. indeksi)	-5,8	0,8	-2,9	-8,4	-8,6	-
Broj noćenja turista, % godišnja promjena	-10,6	9,5	21,6	-10,2	17,6	1,7
Stopa registrirane nezaposlenosti, %	21,7	21,9	21,6	20,9	19,6	18,6
Broj registriranih nezaposlenih	372.003	375.400	368.558	355.598	333.249	318.110
Broj zaposlenih	1.342.698	1.336.840	1.340.173	1.349.852	1.369.070	1.387.967
Prosječan tečaj HRK/EUR	7,57	7,58	7,59	7,60	7,57	7,50
Prosječan tečaj HRK/USD	5,70	5,66	5,85	5,85	5,83	5,69
Izvoz roba, % godišnja promjena u HRK	-8,5	3,2	-15,2	1,6	1,9	-7,0
Uvoz roba, % godišnja promjena u HRK	-0,8	-4,8	-10,9	3,0	-0,7	16,1
Inozemni dug, milijuni EUR	44.330	44.784	44.989	45.812	46.267	-
Međunarodne pričuve HNB, milijuni EUR	11.080	11.134	11.277	12.059	12.049	12.021
Ukupni krediti, % godišnja promjena	-3,2	-3,6	-2,9	-2,1	-2,3	-1,8

* Podaci se odnose na tromjesečje.

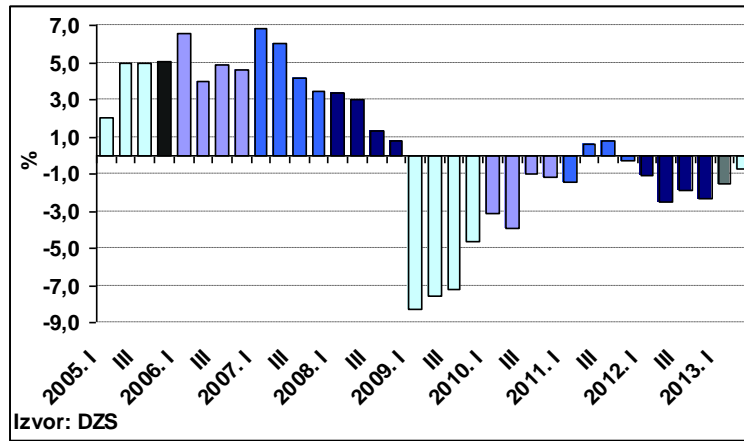
Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka

1. Realni sektor

Bruto domaći proizvod je u prvom tromjesečju 2013. godine realno smanjen 1,5% u usporedbi s istim tromjesečjem 2012. Potrošnja kućanstava najviše je pridonijela smanjenju bruto domaćeg proizvoda, a realno je smanjena 3,0% na međugodišnjoj razini u prvom tromjesečju 2013. Slijede bruto investicije u fiksni kapital, koje su ostvarile realno međugodišnje smanjenje od 2,3%. Potrošnja neprofitnih ustanova koje služe kućanstvima i državna potrošnja zabilježile su međugodišnji rast od 0,9% i 0,3%, redom. Doprinosi neto inozemne potražnje promjeni bruto domaćeg proizvoda u prvom tromjesečju bio je pozitivan, što je proizašlo iz snažnijeg realnog smanjenja uvoza roba i usluga (-5,6%) u odnosu na izvoz roba i usluga (-4,9%).

Obračun bruto domaćeg proizvoda s proizvodne strane pokazuje da je u prvom tromjesečju 2013. godine realnom smanjenju bruto dodane vrijednosti najviše pridonijelo smanjenje bruto dodane vrijednosti u trgovini na veliko i na malo, prijevozu i skladištenju, smještaju, pripremi i usluživanju hrane (-3,9%) te građevinarstvu (-4,3%), dok je u suprotnom smjeru djelovala bruto dodana vrijednost u industriji (+1,0%). Prema prvoj procjeni Državnog zavoda za statistiku, u drugom tromjesečju 2013. ostvareno je realno smanjenje bruto domaćeg proizvoda od 0,7% u usporedbi s istim razdobljem 2012.

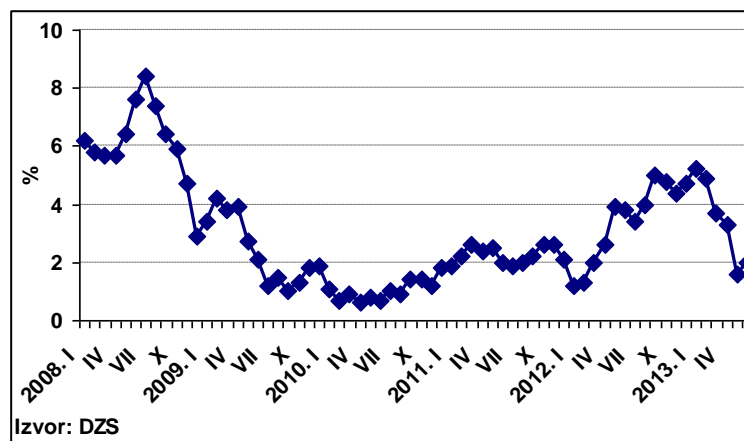
Grafikon 1. Realni međugodišnji rast bruto domaćeg proizvoda

U prvom polugodištu 2013. godine nastavljena su nepovoljna kretanja na tržištu rada. Prosječan broj registriranih nezaposlenih osoba povećan je za 30.180 ili 9,3% u prvom polugodištu 2013. godine u usporedbi s istim razdobljem 2012. U istom razdoblju došlo je do smanjenja broja zaposlenih osoba za 39.233 ili 2,8%, prvenstveno uslijed smanjenja zaposlenosti u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i trgovini. Prosječna administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je 20,7%, što je za 1,9 postotnih bodova više nego u istom razdoblju 2012. Posljednji raspoloživi podaci ankete o radnoj snazi pokazuju da je anketna stopa nezaposlenosti iznosila 18,1% u prvom tromjesečju 2013. godine, što je povećanje od 1,7 postotnih bodova u usporedbi s istim razdobljem 2012. Unatoč njihovom nominalnom rastu, u prvom polugodištu 2013. godine nastavljen je trend realnog smanjenja plaća, pa je tako prosječna mjesečna bruto plaća zabilježila realno smanjenje od 2,2%, dok je prosječna mjesečna isplaćena neto plaća realno smanjena 2,4% u usporedbi s istim razdobljem 2012.

U prvom polugodištu 2013. godine došlo je do usporavanja inflacije mjerene indeksom potrošačkih cijena. Međugodišnji rast indeksa potrošačkih cijena usporen je s 4,7% u prosincu 2012. na 2,0% u lipnju 2013. Najveći doprinos rastu potrošačkih cijena na međugodišnjoj razini u lipnju došao je od cijena prehrane, koje su povećane 6,6% u usporedbi s lipnjem 2012.. Prosječni rast indeksa potrošačkih cijena iznosio je 3,4% u prvom polugodištu 2013. godine, u usporedbi s istim razdobljem 2012.

Grafikon 2. Indeks potrošačkih cijena, međugodišnja promjena

2. Financijski sektor

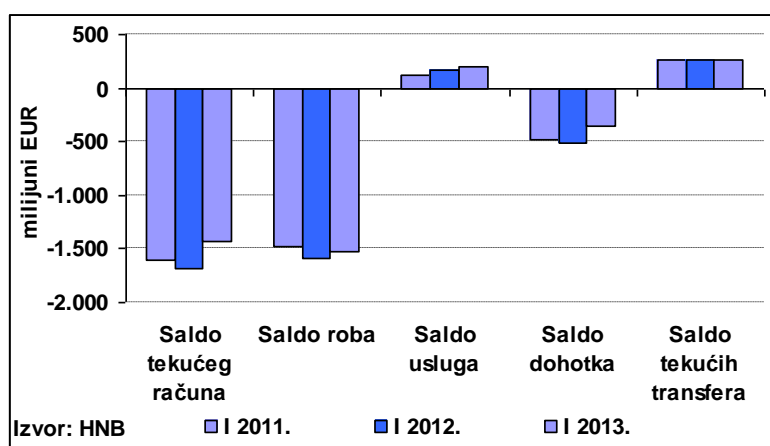
Ukupni krediti kreditnih institucija zabilježili su međugodišnje smanjenje od 1,8% u lipnju 2013. godine, što predstavlja usporavanje pada od 0,5 postotnih bodova u odnosu na kraj 2012. godine. Krediti poduzećima, koji sudjeluju sa 38,7% u ukupnim kreditima smanjeni su 5,5% u usporedbi s lipnjem 2012. Krediti stanovništvu (čiji je udio 44,4% u ukupnim kreditima) smanjeni su 2,7% u lipnju u usporedbi s istim mjesecom 2012. godine, dok su krediti središnjoj državi (čiji je udio 12,8% u ukupnim kreditima) povećani 13,4%. Pritom je smanjenju kredita stanovništvu najviše pridonio pad stambenih kredita (-3,3%) te kredita za automobile (-33,4%), dok je rast zabilježen samo kod gotovinskih nenamjenskih kredita (+2,3%), koji imaju udio od 29,0% u ukupnim kreditima stanovništvu.

Ukupni kunski i devizni štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka porasli su u lipnju 2013. godine za 3,0 milijarde kuna ili 1,6% u usporedbi s istim mjesecom 2012. Rast ukupnih depozita proizašao je iz porasta deviznih depozita, dok su kunski depoziti smanjeni. Promatrano po sektorima, na povećanje ukupnih depozita prvenstveno je utjecao rast depozita stanovništva, koji imaju i najveći udio u ukupnim depozitima.

3. Međunarodni sektor

Deficit tekućeg računa bilance plaćanja iznosio je 1,4 milijarde eura u prvom tromjesečju 2013. godine te je smanjen za 256 milijuna eura ili 15,2% u usporedbi s istim tromjesečjem 2012. Najveći doprinos smanjenju deficita došao je od smanjenja negativnog salda na računu dohotka za 154 milijuna eura ili 30,1% u odnosu na prvo tromjesečje 2012. Osim toga, došlo je i do smanjenja negativnog salda na računu roba za 68 milijuna eura ili 4,3%. Pozitivan saldo računa usluga povećan je za 37 milijuna eura, dok je pozitivan saldo na računu tekućih transfera smanjen za 3 milijuna eura. Pokrivenost uvoza roba i usluga izvozom roba i usluga bila je na razini od 68,6% u prvom tromjesečju 2013. godine.

Grafikon 3. Tekući račun bilance plaćanja

Na financijskom i kapitalnom računu bilance plaćanja zabilježen je neto priljev od 953 milijuna eura¹ u prvom tromjesečju, od čega se većina odnosila na dužnički kapital. Naime, na računu ostalih ulaganja zabilježen je neto priljev od 512 milijuna eura, čemu su najviše pridonijele banke. Osim toga, neto priljev od 479 milijuna eura zabilježen je na računu izravnih ulaganja, no više od polovine ovoga iznosa odnosi se na zaduživanje kod vlasnički

¹ Isključujući promjenu međunarodnih pričuva.

povezanih poduzeća. Na računu portfeljnih ulaganja ostvaren je neto odljev sredstava u iznosu od 34 milijuna eura u prvom tromjesečju 2013. Opisana kretanja na financijskom i tekućem računu bilance plaćanja dovela su do smanjenja međunarodnih pričuva za 39 milijuna eura, dok su neto pogreške i propusti bile na razini od 437 milijuna eura u prvom tromjesečju 2013. godine.

Prema posljednjim raspoloživim podacima, ukupni inozemni dug iznosio je 46,3 milijarde eura krajem svibnja 2013. godine. U prvih pet mjeseci ove godine inozemni dug je zabilježio porast od 1,4 milijarde eura ili 3,2%. Najveći doprinos porastu inozemnog duga došao je od sektora države. Inozemni dug sektora države povećan za 956 milijuna eura u prvih pet mjeseci ove godine, na što je ponajviše utjecalo izdanje obveznice na inozemnom tržištu. Osim toga, povećan je i inozemni dug vlasnički povezanih poduzeća putem inozemnih izravnih ulaganja za 641 milijun eura te dug kreditnih institucija za 84 milijuna eura, dok je inozemni dug ostalih domaćih sektora smanjen za 250 milijuna eura. Promatrano na međugodišnjoj razini, nastavlja se trend razduživanja domaćih sektora. Ukupni inozemni dug u svibnju ove godine manji za 1,5 milijardi eura ili 3,2% u usporedbi s istim mjesecom 2012., prvenstveno radi smanjenja duga kreditnih institucija. Promatrajući strukturu inozemnog duga, najveći udio u ukupnom inozemnom dugu RH krajem svibnja 2013. godine imali su ostali domaći sektori (42,0%), a slijede država (20,5%), kreditne institucije (20,5%) te dug nastao temeljem inozemnih izravnih ulaganja (17,0%).

Prosječni tečaj kune prema euru iznosio je 7,57 kuna za euro u prvoj polovici 2013. godine te je zabilježio neznatnu deprecijaciju od 0,4% u usporedbi s istim razdobljem 2012. U prva četiri mjeseca ove godine prevladavali su deprecijacijski pritisci na tečaj kune prema euru, pa je u travnju središnja banka intervenirala na deviznom tržištu prodavši 215 milijuna eura poslovnim bankama. U narednom razdoblju dolazi do postupnog jačanja tečaja kune prema euru. Prosječni tečaj kune prema američkom dolaru iznosio je 5,76 kuna za dolar u prvom polugodištu 2013. godine, čime je kuna prema dolaru ojačala za 0,9% u odnosu na isto razdoblje 2012.